

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO¹⁾

z dnia 2018 r.

**w sprawie stypendiów dla cudzoziemców polskiego pochodzenia studiujących w kraju
swojego zamieszkania**

Na podstawie art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 i 2201 oraz z 2018 r. poz. 138) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Stypendium strony polskiej może być przyznane cudzoziemcowi na stałe zamieszkującemu w kraju wymienionym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju jako biorca Oficjalnej Pomocy Rozwojowej, w którym roczny produkt narodowy brutto na jednego mieszkańca nie przekroczył w roku 2013 kwoty 4125 dolarów amerykańskich albo w kraju powstałym na terytorium byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, i studiującemu na studiach stacjonarnych w kraju swojego zamieszkania, który spełnia łącznie następujące wymagania:

- 1) jest osobą polskiego pochodzenia w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1392, z późn. zm.²⁾);
- 2) nie ukończył 30 roku życia;
- 3) odbywa studia pierwszego albo drugiego stopnia, albo jednolite studia magisterskie, albo studia doktoranckie, w szkole wyższej posiadającej pozytywną ocenę agencji oceniającej jakość kształcenia uznawanej przez władze kraju, w którym ma siedzibę ta szkoła, z wyjątkiem studiów na kierunkach w zakresie filologii innych niż filologia polska;
- 4) zaliczył co najmniej pierwszy rok studiów pierwszego albo drugiego stopnia, albo jednolitych studiów magisterskich, uzyskując średnią ocen na poziomie nie niższym niż

¹⁾ Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego kieruje działem administracji rządowej – szkolnictwo wyższe, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. poz. 2317).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2015 r. poz. 1274, z 2017 r. poz. 60, 858 i 2282 oraz z 2018 r. poz. 138.

60% maksymalnej średniej ocen możliwej do uzyskania w danej szkole wyższej, albo zaliczył co najmniej pierwszy rok studiów doktoranckich;

- 5) posiada znajomość języka polskiego udokumentowaną certyfikatem znajomości języka polskiego co najmniej na poziomie biegłości językowej B1, wydanym przez Państwową Komisję do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, lub jest absolwentem zagranicznej szkoły z polskim językiem nauczania, lub działającej za granicą szkoły polskiego systemu oświaty, lub studiuje na kierunku studiów w zakresie filologii polskiej.

2. Stypendium strony polskiej może być przyznane cudzoziemcowi będącemu sierotą lub osobą niepełnosprawną, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, także w przypadku gdy uzyskał średnią ocen na poziomie niższym niż określony w ust. 1 pkt 4, jeżeli spełnia pozostałe wymagania, o których mowa w ust. 1.

§ 2. 1. Do wniosków o przyznanie stypendium strony polskiej złożonych i nierozpatrzonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Czynności związane z obsługą wniosków o przyznanie stypendium strony polskiej oraz informowaniem o rozstrzygnięciu w przedmiocie przyznania tego stypendium, realizowane na podstawie przepisów dotychczasowych przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, są realizowane przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.³⁾

**MINISTER NAUKI I SZKOLNICTWA
WYŻSZEGO**

W porozumieniu:

**MINISTER SPRAW
ZAGRANICZNYCH**

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie stypendiów dla cudzoziemców polskiego pochodzenia studiujących w kraju swojego zamieszkania (Dz. U. poz. 1743), które utraciło moc z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Dz. U. poz. 1530).

Za zgodność pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Bogusława Sztorc

Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjno-Prawnego

/-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Potwierdzam zgodność kopii z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	574143.1338608.1193795
Nazwa dokumentu	(5) ROZP_MNiSW_cudzoziemcy polskiego pochodzenia_20180206.docx
Tytuł dokumentu	(5) ROZP_MNiSW_cudzoziemcy polskiego pochodzenia_20180206
Sygnatura dokumentu	DLP.ZLS.1201.22.2017
Data dokumentu	2018-02-08 13:39:37
Skrót dokumentu	D77CFF31124316594679FBC8765AB6F444415 A22
Wersja dokumentu	1.2
Data podpisu	2018-02-08 12:56:50
Podpisane przez	Bogusława Sztorc zastępca dyrektora, tel. 534
Data podpisu	2018-02-08 13:39:18
Podpisane przez	Aleksander Tomasz Bobko Sekretarz stanu, tel. 628
	EZD 3.30.481.4063.178
Data wydruku:	2018-02-08 14:09:31
Autor wydruku:	Lutostański Damian Główny specjalista, tel.538

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”.

Konieczność wydania nowego rozporządzenia jest związana ze zmianą brzmienia ww. upoważnienia ustawowego, dokonaną ustawą z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Dz. U. poz. 1530), zwaną dalej „ustawą zmieniającą”. W następstwie tej zmiany, z dniem 1 października 2017 r., utraciło moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie stypendiów dla cudzoziemców polskiego pochodzenia studiujących w kraju swojego zamieszkania (Dz. U. poz. 1743), zwane dalej „rozporządzeniem zastępowanym”.

Zgodnie z przepisem upoważniającym minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zagranicznych określa wymagania, jakie powinni spełniać cudzoziemcy, o których mowa w art. 43 ust. 7 ustawy, tj. cudzoziemcy posiadający pochodzenie polskie oraz studiujący w kraju swojego zamieszkania, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia możliwie szerokiego dostępu do kształcenia i prowadzenia badań naukowych w kraju zamieszkania tych osób oraz urzeczywistnienia zasady równego traktowania.

W pierwszej kolejności należy nadmienić, że podstawowe rozwiązania w zakresie wymagań, które obowiązywały cudzoziemców polskiego pochodzenia studiujących w kraju swojego zamieszkania na gruncie rozporządzenia zastępowanego nie uległy istotnym modyfikacjom. Analiza tych wymagań potwierdziła w istotnej części ich aktualność i zasadność.

Projektowane rozporządzenie przewiduje, w ślad za rozporządzeniem zastępowanym, że stypendium strony polskiej może być przyznane cudzoziemcowi zamieszkującemu w kraju wymienionym przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju jako biorca Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (*Official Development Assistance – ODA*), w którym roczny produkt narodowy brutto na jednego mieszkańca nie przekroczył w roku 2013 kwoty 4125 dolarów amerykańskich, albo w kraju powstałym na terytorium byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR), i studiującemu na studiach stacjonarnych w kraju swojego zamieszkania.

Wskazanie grupy państw powstałych na terytorium byłego ZSRR jest związane z faktem, że zamieszkuje w nich duża liczba osób polskiego pochodzenia, które jednocześnie są zainteresowane odbywaniem studiów w miejscu swojego zamieszkania. Z danych zawartych w Rządowym programie współpracy z Polonią i Polakami za granicą w latach 2015–2020, dostępnym na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych (dostęp: [Raport](#)) wynika, że w krajach powstałych na terytorium byłego ZSRR żyje ok. miliona osób polskiego pochodzenia. Należy wskazać, że według przeprowadzonych w ostatnich latach spisów ludności liczba osób polskiego pochodzenia zamieszkałych na Białorusi sięga ok. 295 tys., na Ukrainie – ok. 144 tys. (liczby te mogą być zaniżone, gdyż część osób mogła nie ujawnić narodowości), na Litwie – ok. 200 tys., w Kazachstanie – ok. 34 tys., na Łotwie – ok. 46 tys., zaś w Rosji – ok. 47 tys.

Z analogicznych przyczyn przewiduje się przyznawanie stypendiów strony polskiej w krajach wymienionych przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju jako biorca Oficjalnej Pomocy Rozwojowej. Jakkolwiek liczba mieszkających w nich osób polskiego pochodzenia jest mniejsza od odnotowywanej w krajach powstałych na terytorium byłego ZSRR, to niska stopa życia w tych krajach przemawia za wprowadzeniem możliwości ubiegania się przez mieszkające w nich osoby polskiego pochodzenia o stypendium strony polskiej. Stypendium to niejednokrotnie stanowi jedyną możliwość uzyskania wsparcia finansowego koniecznego do kontynuowania kształcenia na poziomie wyższym.

Projektowane rozporządzenie przewiduje, że stypendium strony polskiej może być przyznane cudzoziemcowi, który – oprócz kryterium zamieszkania – jednocześnie spełnia poniższe wymagania:

- 1) jest osobą polskiego pochodzenia w rozumieniu art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2014 r. poz. 1392, z późn. zm.);
- 2) nie ukończył 30 roku życia;
- 3) odbywa studia pierwszego albo drugiego stopnia, albo jednolite studia magisterskie, albo studia doktoranckie, w szkole wyższej posiadającej pozytywną ocenę agencji oceniającej jakość kształcenia uznawanej przez władze kraju, w którym ma siedzibę ta szkoła, z wyjątkiem studiów na kierunkach w zakresie filologii innych niż filologia polska;
- 4) zaliczył co najmniej pierwszy rok studiów pierwszego albo drugiego stopnia, albo jednolitych studiów magisterskich, uzyskując średnią ocen na poziomie nie niższym niż

60% maksymalnej średniej ocen możliwej do uzyskania w danej szkole wyższej, albo zaliczył co najmniej pierwszy rok studiów doktoranckich;

- 5) posiada znajomość języka polskiego udokumentowaną certyfikatem znajomości języka polskiego co najmniej na poziomie biegłości językowej B1, wydanym przez Państwową Komisję do spraw Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, lub jest absolwentem zagranicznej szkoły z polskim językiem nauczania, lub działającej za granicą szkoły polskiego systemu oświaty, lub studiuje na kierunku studiów w zakresie filologii polskiej.

Bez zmian pozostały występujące w rozporządzeniu zastępowanym wymagania związane z posiadaniem polskiego pochodzenia oraz z wiekiem cudzoziemca.

Należy zaznaczyć, że o stypendium strony polskiej będą mogły ubiegać się osoby odbywające studia pierwszego albo drugiego stopnia, albo jednolite studia magisterskie, albo studia doktoranckie. W ramach studiów doktoranckich cudzoziemcy polskiego pochodzenia mogą uczestniczyć w prowadzonych badaniach naukowych, które przygotowują ich do samodzielnej pracy naukowej podejmowanej po ukończeniu studiów. Ponadto tak jak dotychczas o przedmiotowe stypendium nie będą mogli ubiegać się cudzoziemcy polskiego pochodzenia odbywający studia na kierunkach w zakresie filologii innych niż filologia polska.

W projektowanym rozporządzeniu doprecyzowano wymóg dotyczący posiadania oceny jakości kształcenia dokonywanej przez agencję państwową. Według zaproponowanych rozwiązań szkoła wyższa, której studenci będą chcieli ubiegać się o przedmiotowe stypendium powinna posiadać pozytywną ocenę agencji oceniającej jakość kształcenia uznawanej przez władze kraju, w którym ma siedzibę dana szkoła. Pozytywna ocena jakości prowadzonego w szkole wyższej kształcenia pozwala założyć, że poziom studiów realizowanych przez cudzoziemca jest odpowiednio wysoki, a jednocześnie wykluczyć studentów zagranicznych szkół wyższych prowadzonych przez podmioty nieprofesjonalne lub niepodlegające państwowej weryfikacji.

Nie uległ również zmianie wymóg związany z zaliczeniem przez cudzoziemca co najmniej pierwszego roku studiów wyższych ze średnią ocen na poziomie nie niższym niż 60% maksymalnej średniej ocen możliwej do uzyskania w danej szkole wyższej. Próg ten został ustalony na tym poziomie z założeniem udzielania pomocy materialnej jak najliczniejszej grupie cudzoziemców polskiego pochodzenia. Jest to związane z istotą tego stypendium, mającego charakter wsparcia finansowego dla kształcącej się diaspory polskiej.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że podobnie jak w przypadku rozporządzenia zastępowanego w projekcie przewidziano przepis szczególny, zgodnie z którym stypendium strony polskiej może być przyznane cudzoziemcowi, będącemu sierotą zupełną, półsierotą lub osobą niepełnosprawną, który znajduje się w trudnej sytuacji materialnej. W przypadku spełniania przez nich pozostałych wymagań przewidzianych w § 1 ust. 1 projektu rozporządzenia będą mogli otrzymać stypendium również w przypadku uzyskania średniej ocen poniżej ustalonego progu 60%. Celem tej regulacji jest przede wszystkim stworzenie możliwości udzielania wsparcia finansowego osobom dotkniętym przez los, które z tego powodu mogą mieć utrudnione możliwości osiągnięcia wysokich ocen.

W projekcie zawarto szczegółowo określony wymóg dotyczący znajomości języka polskiego. Zgodnie z projektowanymi regulacjami za spełnienie tego wymogu będzie uznawane przedstawienie przez cudzoziemca certyfikatu znajomości języka polskiego na poziomie co najmniej B1 – przy czym będzie uwzględniany certyfikat wydawany zarówno w grupie dostosowanej do potrzeb osób dorosłych, jak i w grupie dostosowanej do potrzeb dzieci i młodzieży. Wymóg znajomości języka polskiego będzie również spełniony jeżeli cudzoziemiec jest absolwentem zagranicznej szkoły z polskim językiem nauczania lub działającej za granicą szkoły polskiego systemu oświaty, albo w przypadku gdy studiuje na kierunku w zakresie filologii polskiej.

Ponadto w projektowanym rozporządzeniu, odmiennie od dotychczasowego stanu prawnego, zrezygnowano z wyłączenia możliwości przyznania stypendium cudzoziemcowi, któremu polski organ administracji publicznej lub polska organizacja pozarządowa przyznała uprzednio inne stypendium. Powodem rezygnacji z tej regulacji jest przede wszystkim wejście w życie ustawy zmieniającej, którą realizowanie zadań z zakresu szeroko rozumianego umiędzynarodowienia polskiego szkolnictwa wyższego i nauki powierzono Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, zwanej dalej „Agencją”. Agencja będzie realizowała te zadania m.in. przez ustanawianie programów, w ramach których beneficjentami środków finansowych będą mogli być także cudzoziemcy, o których mowa w projekcie. Pozostawienie omawianego wyłączenia mogłoby zatem spowodować zmniejszenie zainteresowania studentów zagranicznych adresowanymi do nich przez Agencję formami wsparcia.

W projektowanym rozporządzeniu przewidziano regulację intertemporalną, zgodnie z którą do wniosków o przyznanie stypendium strony polskiej złożonych i nierozpatrzonej przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe. Czynności

związane z obsługą wniosków o przyznanie stypendium strony polskiej oraz z informowaniem o rozstrzygnięciu w przedmiocie przyznania tego stypendium, które dotychczas były realizowane przez Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, zwane dalej „Biurem”, będą wykonywane przez Agencję – jako ustawowego następcę Biura.

Rozporządzenie zastępowane, oprócz wymagań stawianych cudzoziemcom polskiego pochodzenia, określało dotychczas także tryb przyznawania oraz sposób ustalania wysokości stypendiów przyznawanych tym osobom, a także przypadki wstrzymania lub zaprzestania ich wypłaty oraz procedurę podejmowania decyzji w tej sprawie. Kluczowe zadania i obowiązki organizacyjne w procesie przyznawania stypendiów spoczywały w tym stanie prawnym na Biurze, które zgodnie z art. 40 ustawy zmieniającej, z dniem 1 października 2017 r., uległo likwidacji. Za tworzenie ram instytucjonalnoprawnych dla prowadzenia polskiej polityki stypendialnej w aktualnym stanie prawnym odpowiedzialna jest Agencja, która w zakresie swojej właściwości odpowiada m.in. za dopasowanie oferty stypendialnej i wysokości stypendiów do potrzeb konkretnej grupy odbiorców. W tym kontekście należy wskazać, że wypracowane na gruncie rozporządzenia zastępowanego mechanizmy realizacji procesu przyznawania przedmiotowych stypendiów zostaną zastąpione odpowiednim programem Agencji, pozwalającym adekwatniej i efektywniej odpowiadać na potrzeby osób polskiego pochodzenia kształcących się za granicą. Programy te stosownie do potrzeb będą podlegały bieżącej aktualizacji.

Termin wejścia w życie rozporządzenia został określony na dzień następujący po dniu ogłoszenia. Z uwagi na fakt, że rozporządzenie zastępowane utraciło moc niezbędne jest, aby nowe rozporządzenie weszło w życie w możliwie najkrótszym terminie. Wejście w życie rozporządzenia w tym terminie pozwoli Agencji na stworzenie mechanizmu organizacji przyznawania stypendiów dla cudzoziemców polskiego pochodzenia studiujących w kraju swojego zamieszkania. Określenie takiego terminu wejścia w życie rozporządzenia nie narusza zatem zasad demokratycznego państwa prawa i służy zabezpieczeniu interesu państwa, a zatem spełnia przesłanki określone w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Projektowane rozporządzenie nie dotyczy majątkowych praw i obowiązków przedsiębiorców lub praw i obowiązków przedsiębiorców wobec organów administracji publicznej.

Projektowane rozporządzenie nie wpływa na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projektowane rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projektowane rozporządzenie nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Projektowane rozporządzenie nie jest sprzeczne z prawem Unii Europejskiej.